

ಬೋಧನೆಯ ವಿಧಾನವಾಗಿ ಕಥೆ ಹೇಳುವುದು

ಗಾಯತ್ರಿ

ಏಕಲವ್ಯ ಫೌಂಡೇಷನ್‌ನ ಮೊಹಲ್ಲಾ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆ ಕೇಂದ್ರ (Mohalla Education Activity Centre - MLAC) ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ನಾವು, ಮಕ್ಕಳು ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ಕಥೆಗಳು, ಹಾಡುಗಳು, ಜಾನಪದ ಕಥೆಗಳು, ಕವಿತೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಅವರು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಅವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಹುದು ಎಂಬುದರ ಕುರಿತು ಒಂದಿಷ್ಟು ಹೊಳಪುಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ತರಗತಿಯ ಮಕ್ಕಳು ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಕಲಿಕಾ ಫಲಿತಾಂಶಗಳಾದ ಗಮನವಿಟ್ಟು ಆಲಸಿ ಹಿಂಜರಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮಾತನಾಡುವುದು, ಒಂದು ಚಿತ್ರವನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ನೋಡಿ ಅದನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದು, ಅವರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಪರಿಸರದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ವಿವರಿಸುವುದು, ಪ್ರಶ್ನಿಸುವುದು, ವಿವೇಚನೆ, ತುಲನೆಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಕಥೆಗಳು ಹೇಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ನನ್ನ ಅನುಭವದ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಇಲ್ಲವೆ. ಕಥೆ ಹೇಳುವಿಕೆಯು ಭಾಷಾ ಕೌಶಲಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಶಾಲಾ ಪರಿಸರ ಹಾಗೂ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಬೆಸೆಯುತ್ತದೆ.

ಕಥೆ ಹೇಳುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಭಾಷೆ

ಒಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಲು ನಾನು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಾಗ, ಮೊದಲು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಶೀರ್ಷಿಕೆ ಕೇಳಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಮಕ್ಕಳ ಮುಖದಲ್ಲ ಮೂಡುವ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಲಾಗದು. ಕಥೆ ಹೇಳುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳಬೇಕು, ಪ್ರತಿ ಮಗುವೂ ಆಲಸವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಮತ್ತು ಅವರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಅವರ ಉತ್ಸಾಹವು ಬೇಗನೆ ಮಸುಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಕ್ಕಳಿಗೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಜಾನಪದ ಕಥೆಗಳು ಸೂಕ್ತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವು ದೈನಂದಿನ ಜೀವನ, ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳು, ಸ್ವಭಾವ ಮತ್ತು ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ಅವುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಹೋಶಂಗಾಬಾದ್‌ನ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ 1ರಿಂದ 3ನೇ ತರಗತಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸುಂದರವಾದ ಚಿತ್ರಣಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಜಾನಪದ ಕಥೆಯಾದ ಶಲ್ಮಿಷ್ (ಟರ್ನಿಷ್, ಏಕಲವ್ಯ) ಅನ್ನು ಹೇಳಲಾಯಿತು. ನಾನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಅವರು ಏನು ನೋಡಿದರೋ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದೆ. ಮರಗಳು, ಗಿಡಗಳು,

ಕಥೆಯನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವಾಗ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸಲು ಅದ್ಭುತವಾದ ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯುವುದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವುದು, ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದು, ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದು ಮತ್ತು ಕಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಹೋಲುವಂತಹ ಮಕ್ಕಳ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದು ಭಾಷೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಅಂಶಗಳಾಗಿವೆ. ತರಗತಿಯಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಹಿಂಜರಿಯುವ ಮಕ್ಕಳು ಸಹ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ರಸ್ತೆಗಳು, ಮನೆಗಳು, ಹೊಲಗಳು, ನದಿಗಳು, ಗುಡಿಸಲುಗಳು, ಪರ್ವತಗಳು, ಮಾನವ ಜೀವಿಗಳು, ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮತ್ತು ಹೂವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದವು ಎಂಬುದು ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಕೆಲವು ಉತ್ತರಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಅವರು ಹೂವುಗಳ ಹೆಸರನ್ನೂ ಸಹ ಹೇಳಿದರು: ಚೆಂಡುಹೂವು ಮತ್ತು ಸೇವಂತಿಗೆ. ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಒಂದನೇ ತರಗತಿಯ ಒಂದು ಮಗು ಜೊತೆಯಾಯಿತು. ಅದು ಯಾರೂ ನೋಡದ ಮೂರು ಸಣ್ಣ ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಆ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿತು.

ಒಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತಾ

ಕಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಮೊದಲು, ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವುದು ನನಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿ ಕಂಡಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ನಾವು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅವರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಹಲವಾರು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಬಹುದು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ, ಮಕ್ಕಳ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಅವರು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮುಂದಿನ ಚರ್ಚೆಗಳು ಮತ್ತು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದು. 'ಯಾರಾದರೂ ಗಡ್ಡೆಕೋಸು / ನಬಿಲಕೋಸನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೀರಾ, ಅದು ಹೇಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ?' ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದಾಗ, ಅನೇಕ ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಕೈಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿದರು. ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳು ಅದು ಕರುಳ್ಳಿಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಮೂಲಂಗಿ ಅಥವಾ ಕ್ಯಾರೆಟ್ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು, ಮತ್ತೂ ಕೆಲವರು

ಎಲೆಕೋಸಿನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಒಂದು ಮಗುವು ಅದು ಬದನೆಕಾಯಿಯಂತೆ ನೇರಳೆ ಬಣ್ಣದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿತು. ಇದರಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಉದ್ಭವಿಸಿತು: ನವಿಲುಕೋಸು ಹೇಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಗಮನಿಸಿದ್ದೀರಾ? ಎರಡು ಮೂರು ಕೈಗಳು ಮೇಲೆದ್ದವು. 'ಮಣ್ಣಿನ ಕೆಳಗೆ' ಎಂದು ತನಿ ತರಗತಿಯ ಆರ್ಯನ್ ಹೇಳಿದನು. ಇನ್ನು ಯಾವ ಯಾವ ತರಕಾರಿಗಳು ನೆಲದಡಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದೆ. ಕ್ಯಾರೆಟ್, ಮೂಲಂಗಿ, ನೆಲಗಡಲೆ, ಮತ್ತು 'ಆ ... ರಕ್ತದಂತೆ ಕೆಂಪೆಗೆ ಇರುವ... ಹಾ! ಬೀಟ್‌ರೂಟ್, ಆಲೂಗಡ್ಡೆ, ಈರುಳ್ಳಿ, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ' ಎಂದು ಮಕ್ಕಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಜೋರಾಗಿ ಹೇಳಿದರು.

'ನೀವು ಈ ಹಿಂದೆ ಎಂದಾದರೂ ನವಿಲುಕೋಸನ್ನು ತಿಂದಿದ್ದೀರಾ? ಒಂದು ವೇಳೆ ತಿಂದಿದ್ದರೆ, ಹಸಿಯಾದುದನ್ನು ತಿಂದಿರುವಿರೋ ಅಥವಾ ಬೇಯಿಸಿದ್ದನ್ನೋ ಹೇಳಿ. ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳು ಮಾತ್ರ ನವಿಲುಕೋಸನ್ನು ತಿಂದಿರುವುದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಒಂದು ಮಗುವಿನ ಪ್ರಕಾರ, ಅದನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ರೊಟ್ಟಿಯೊಂದಿಗೆ ತಿನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಅದನ್ನು ಸಲಾಡ್‌ನ ಭಾಗವಾಗಿ ಹಸಿಯಾಗಿ ಸೇವಿಸಿದ್ದಳು. ಮೂರನೇ ಮಗು ಅದನ್ನು ಪಲ್ಯದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿತು. ಇನ್ನೊಂದು ಮಗು ತನ್ನ ತಾಯಿ ನವಿಲುಕೋಸು ಮತ್ತು ಬಟಾಣಿಯಿಂದ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ತಯಾರಿಸಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಅವರು ಅದನ್ನು ಅನ್ನ, ಸಾರಿನೊಂದಿಗೆ ಸವಿದವು ಎಂದು ಹೇಳಿತು. ಇದು ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿತು. 'ಸರಿ, ನೀವು ಯಾವ ಯಾವ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿಯನ್ನು ತಿಂದಿದ್ದೀರಿ ಹೇಳಿ?' ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಮುಂದಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಮಕ್ಕಳು ಮಾವು, ನಿಂಬೆ, ನೆಲ್ಲಕಾಯಿ, ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಹಲಸು, ಮೀನು, ಅರಿಶಿನದ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡು-ತೊಡಗಿದರು. ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾ, ನಾನು ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ, ಶುಂಠಿ, ಅಣಬೆ, ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಕರಂಡೆಕಾಯಿ ಹಾಗೂ ಕ್ಯಾರೆಟ್, ಹೂಕೋಸು, ನವಿಲುಕೋಸು ಮತ್ತು ಬಟಾಣಿಗಳ ಮಿಶ್ರ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿಯನ್ನು ತಿಂದಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ದನಿಗೂಡಿಸಿದೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕರಂಡೆ/ಕವಳಿ (ಸಣ್ಣ, ಹುಳಿಯಾದ ಕಾಡು ಹಣ್ಣು) ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಗೂಗಲ್ ಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ಅದರ ಗಿಡ ಮತ್ತು ಹಣ್ಣನ್ನು ತೋರಿಸಿದೆ.

ಇಲ್ಲವೆಂದರೆ ನಾವು ಕಥೆಯ ಹತ್ತಿರವೂ ಸುಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಾತು ಕೇವಲ ನವಿಲುಕೋಸಿನ ಸುತ್ತ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಥೆಯಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ತೋರಿಸಿ ಕಥೆಯನ್ನು ಊಹಿಸುವಂತೆ ಹೇಳಿದೆ. ಮಕ್ಕಳು ಪ್ರತಿ ಚಿತ್ರ ಮತ್ತು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ತರಕಾರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಮಾತನಾಡಿದರು. ಅವರು ಪ್ರತಿ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದರು- ಗೌಳಿಗ/ಹಾಲನವನು, ನೆಲ್ಲ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಿರುವ ಹುಡುಗಿ, ಹೊಲಕ್ಕೆ ನೀರು ಹಾಕುತ್ತಿರುವ ಅಜ್ಜಿ, ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ

ತರಕಾರಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಅಜ್ಜಿ ಇತ್ಯಾದಿ. ಪುಟಗಳನ್ನು ತಿರುವುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ ಅಜ್ಜಿ ಸ್ವತಃ ನವಿಲುಕೋಸನ್ನು ಅಗೆದು ತೆಗೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದಾಗ ಅಜ್ಜಿಯನ್ನು ಕರೆಯುವ ಕಥೆಯ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದೆವು. ಅವಳಿಗೂ ಅದನ್ನು ಹೊರತೆಗೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಕಾರಣ, ಅವಳು ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಈಗಲಾದರೂ ನವಿಲುಕೋಸು ಹೊರಬರುತ್ತದೆಯೇ ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದಾಗ, ಮಕ್ಕಳು ಸಕಾರಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹುಡುಗಿ ತನ್ನ ಅಜ್ಜಿ-ಅಜ್ಜಿಯರಿಗಿಂತ ಬಲಶಾಲಿ ಎಂಬ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಒಂದು ಮಗು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ತನ್ನ ಅಜ್ಜಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಎತ್ತಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿತು. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಈ ಪುಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳು ಮುಂದಿನ ಪುಟದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ, ನವಿಲುಕೋಸು ಇನ್ನೂ ಹೊರಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಆಳವಾಗಿ ಬೇರು ಜಿಲ್ಲುವುದರಿಂದ ಬಹುಶಃ ಅದನ್ನು ಹೊರ ತೆಗೆಯಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದರು. ಹೇಸರಗತ್ತೆ, ಕೋಳಿ ಮತ್ತು ಕೋಳಿ ಮರಿಗಳು ಆ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ನಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಅವರು ಗಮನಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ, ಹುಡುಗಿ ಹೇಸರಗತ್ತೆಯನ್ನು ಕರೆಸುತ್ತಾಳೆ. ಅದು ನವಿಲುಕೋಸನ್ನು ಎಳೆಯಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಆ ಹುಡುಗಿಯ ಜಡೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ನವಿಲುಕೋಸನ್ನು ಎಳೆಯುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ನವಿಲುಕೋಸು ಹೊರಗಡೆ ಬರುವವರೆಗೂ ಅವರು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಎಳೆದರು. ನವಿಲುಕೋಸು ಹೊರ ಬಂದಾಗ ಎಲ್ಲರೂ ಒಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬರು ಬೀಳುವ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ತುಂಬಾ ಖುಷಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳೂ ಜೋರಾಗಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅವರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ನವಿಲುಕೋಸನ್ನು ಎಳೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದಾಗ ಸಣ್ಣ ಇಲಿಯು ಹೇಗೆ ಅದನ್ನು ಎಳೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು ಎಂದು ನಾನು ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿದೆ. ಒಂದು ಮಗು ಇಲಿಯು ಬೇರುಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದ ಕಾರಣ ಅದು ಕೊನೆಗೆ ಕಿತ್ತು ಹೊರಬಂದಿತು ಅಥವಾ ಬಹುಶಃ ಅದು ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನಿಂದ ಸಹಾಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿತು. ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ಕೇವಲ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಕಥೆ ಇಲ್ಲಗೆ ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಕಥೆಯ ಪಾತ್ರಗಳಂತೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಡುಪು ಹಾಕಿ ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ನಾನು ಕಥೆಯನ್ನು (ಗಡ್ಡೆಕೋಸು, ಮುದುಕ, ಮುದುಕಿ, ಹುಡುಗಿ, ಹೇಸರಗತ್ತೆ, ನಾಯಿ, ಬೆಕ್ಕು ಮತ್ತು ಇಲಿ) ಅಭಿನಯ ಮಾಡಿಸಿದೆ. ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರೇ ತೆರೆದುಕೊಂಡ ಕಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದಿಸಿದರು. ಕಥೆಯ ನಿರೂಪಣೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಎಲ್ಲರೂ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಪರಸ್ಪರರ ಮೇಲೆ ಜದ್ದು ತಮಾಷೆಯಾಗಿ ಜಗಳವಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಆಲೋಚನೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು

ಕಥೆ ಅಥವಾ ಅದರ ಅಂತ್ಯದ ಘಟನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಅಥವಾ ಕಾಳಜಿಗಳು ಇದ್ದವೇ ಎಂದು ನಾನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದೆ. ಕಥೆಯ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ನಂತರ ಅವರ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಏನಿರಬಹುದು ಎಂದು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಇದು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕಥೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಈ ರೀತಿಯ ಸಂಭಾಷಣೆಯು ಭಾಷೆಯ ಹಲವು ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ತೆರೆದಿಡುತ್ತಾ ಹಲವಾರು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನಮಗೆ ನೀಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ನಂಬಿಕೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಏನು ಇಷ್ಟವಾಯಿತು ಅಥವಾ ಇಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ, ಅಂದರೆ, ನಿರೂಪಣೆಯ ಯಾವ ಭಾಗ ಇಷ್ಟ ಆಗಲಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಯಾವುದನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬಹುದು ಎನ್ನುವ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಪರಿಣಾಮವು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಂತೆ, ಮಕ್ಕಳು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿ ಚಿತ್ರದ ಮೇಲೆ ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದು ಸಾಲನ್ನಾದರೂ ಯೋಚಿಸಲು ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

ಕಥೆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿ ಬಳಸುವುದು

ನಮ್ಮ ಅನುಭವದಲ್ಲೇ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಶಿಕ್ಷಕರು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವ ಒತ್ತಡದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಕಥೆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗ ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಬಳಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಶಿಕ್ಷಕರು ನಾವು ಅವರ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಬಂದು ಕಥೆಪುಸ್ತಕಗಳೊಂದಿಗೆ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅವರು ಅನುಸರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತಹ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದರು. ಇಂತಹ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ನಾವು ಓದುವ ಮೇಳಗಳನ್ನು (Reading Fairs) ಆಯೋಜಿಸಿದೆವು. ಈ ಓದುವ

ಮೇಳಗಳು, ಮಕ್ಕಳು ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಕಲಕಾ ಫಲತಾಂಶಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಥೆ ಹೇಳುವುದನ್ನು, ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳು ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವುದನ್ನು, ಪುಸ್ತಕದ ಬಗ್ಗೆ ಸುಳಿವುಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ (ಅದರ ಬಣ್ಣ, ಚಿತ್ರ, ಹೆಸರು) ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಆಟವನ್ನು ಆಡುವುದು ಮುಂತಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು.

ಈ ಇಡೀ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಗುರಿಯು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಕಥೆ ಹೇಳುವುದರ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುವುದಾಗಿತ್ತು. ಜೊತೆಗೆ ಸನ್ನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಅವರ ಹಿಂಜರಿಕೆಯನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಮಾತನಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಗುರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ಮುಂದಿನ ಬಾರಿ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋದಾಗ ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಓದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಮಕ್ಕಳು ಹೇಳಿದರು. ಕೆಲವು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಕರು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಓದಿ ಹೇಳಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಕೆಲವನ್ನು ಮಕ್ಕಳೇ ತಮ್ಮ ಬಿಡುವಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃ ಓದಿದ್ದರು. ಅವರು ನಮಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ನೀಡುವಂತೆ ಕೇಳಿದರು. ಮಕ್ಕಳು ಈಗ ಕಥೆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ! ಮಕ್ಕಳ ಆಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಕಥೆ ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ಅವರ ಸಂವಹನ ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ಜೀವಂತಗೊಳಿಸಲು ಮತ್ತು ಬಲಪಡಿಸಲು ನಾವು ಅನೇಕ ಉತ್ತೇಜಕ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸಬಹುದು. ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಏನಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಊಹಿಸುವ ಮೂಲಕ, ಮಕ್ಕಳು ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಭಾಷೆಯ ನಿಯಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಕಥೆ ಹೇಳುವಿಕೆಯು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯ ಆರಂಭಿಕ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಓದಲು ಕಲಿಯಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿ ಮತ್ತು ಆಕರ್ಷಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರ 1. ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಪುಸ್ತಕ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಮಕ್ಕಳು

ಗಾಯತ್ರಿ ಅವರು ಹೊಶಂಗಾಬಾದ್ನಲ್ಲಿರುವ ಏಕಲವ್ಯ ಫೌಂಡೇಷನ್ ಮಕ್ಕಳ ಗ್ರಂಥಾಲಯದಲ್ಲಿ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಪ್ರಸ್ತುತ ಜಶ್-ಎ-ತಾಲೀಮ್ ಯೋಜನೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಹೊಶಂಗಾಬಾದ್ ಬ್ಲಾಕ್ನಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೋಧನಾ ಕಲಿಕಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು, ಶಿಕ್ಷಕರು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದೊಂದಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಸಮಯ ಕಳೆಯಲು ಮತ್ತು ಅವರೊಂದಿಗಿನ ತಮ್ಮ ಅನುಭವಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯಲು ಇಷ್ಟ. ಅವರನ್ನು ಅವರನ್ನು gayatri@eklavya.in ಮೂಲಕ ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದು.

ಅನುವಾದ: ನಿವೇದಿತಾ ಬಿ. ರುದ್ರೇಶ್ | ಪರಿಶೀಲನೆ: ನಾಗಮಣಿ ಎನ್.ಎನ್.